

Fig. 1. Lyngby. Ydre, set fra Syd.

K. W. 1945

LYNGBY KIRKE

VOLBORG HERRED

Kirken er *Anneks* til Kirke-Hyllinge. Efter Reformationen laa den under Kronen indtil først i 1700'erne¹. Den ejedes derpaa af Chr. Ludvig v. Plessen til Lindholm og fra 1756 af Grev J. L. Holstein², hvorefter den hørte under Grevskabet Ledreborg, indtil den overgik til Selveje 1. Januar 1911.

Kirken ligger nordligt i Byen paa jævn Grund med smuk Udsigt over Lejre Vig mod Roskilde Domkirke og Ledreborg Allé. Kirkegaarden hegnes af Kampestensdiger; i Syd er der Port og Laage mellem nyere Piller.

Bygningen bestaar af senromansk Kor og Skib, samt i Vest et Taarn fra 1834. Et Vaabenhus foran Syddøren er nedrevet. Orienteringen har Afvigelse til Syd.

Det romanske Anlæg er meget anseligt, idet Skibet indvendig maaler 16,5 x 7,4 m, og velbevaret. Det er derfor en Overdrivelse, naar Kaldsbogen meddeler, at Kirken er næsten nyopbyggt 1747, og naar Indskriften paa den tidligere Altertavle fortæller, at Kirken 1760 og foregaaende Aaringer er »saa godt som ganske af ny opbygget«. Bortset fra Taarnet kan her kun være Tale om Opudsninger, Vinduesfornyelser og Tagreparationer. Murene er sat af regelmæssige *Fraadstenskvadre*, hvis indvendige Murbehandling, med jævne Puds-

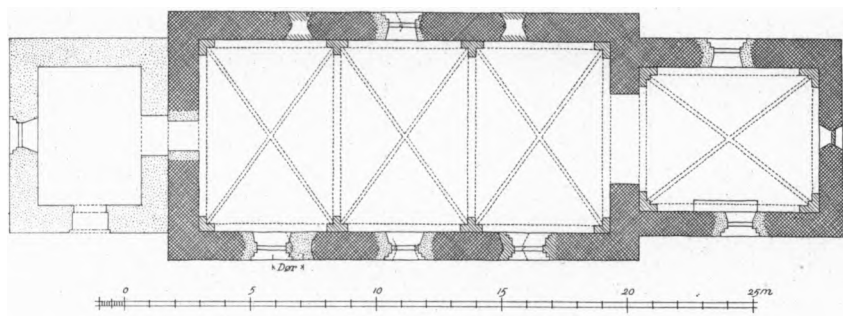
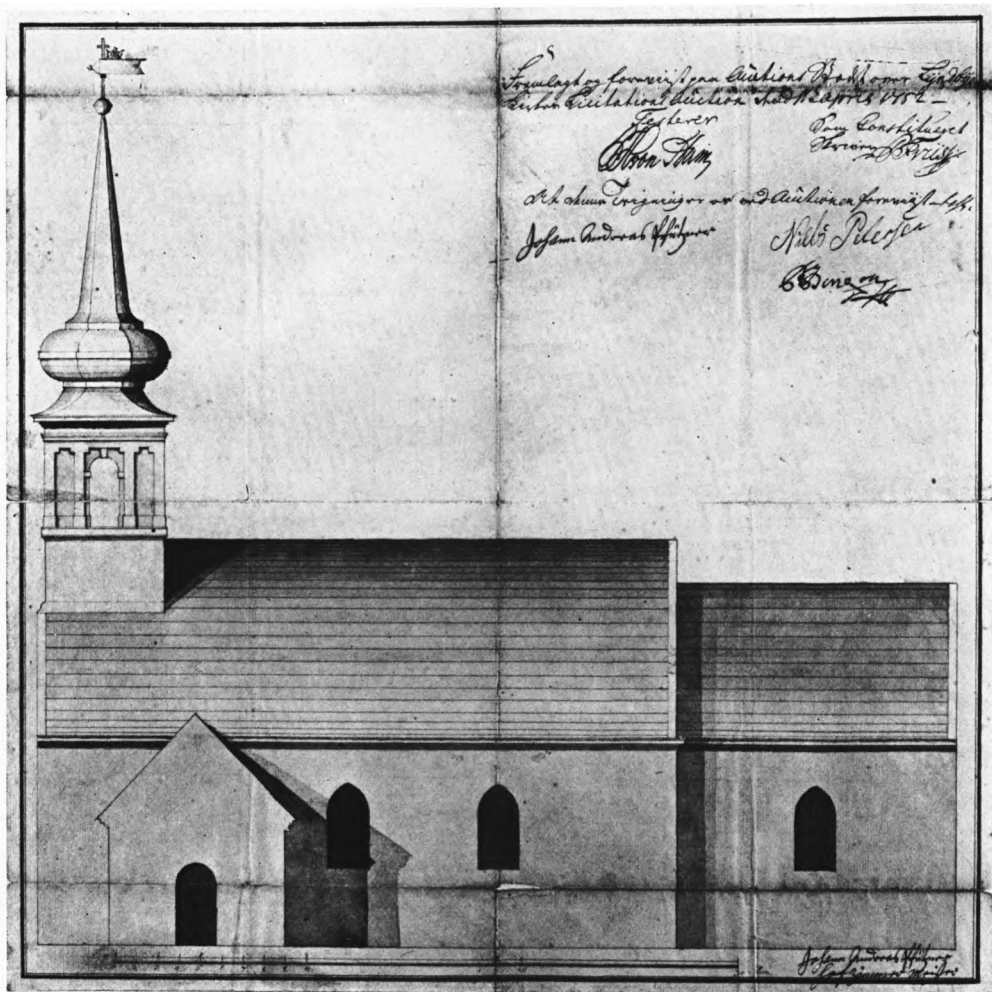

Fig. 2. Lyngby. Plan. 1:300. Maalt af Christen Borch 1917 (El. M. 1946).

lag dækket af Hvidtekalk, endnu ses fra Hvælvingernes Overside. Den oprindelige Skraakantsokkel er kun bevaret paa Korets Nordside. Skibets romanske Murhøjde er ca. 6m over nuværende Terræn, der omtrent svarer til Sokkelhøjden. Alle Skibets oprindelige Vinduer, tre i hver Langmur, er bevaret i tilmuret Stand, og det samme gælder Korets Østvindue, der staar som ind- og udvendig Niche, tilmuret med Munkesten lige uden for Lysningen, hvor den oprindelige Egeramme endnu sidder; denne er ca. 2 cm tyk og har foroven en 2,5 cm bred Udskaering for en lodret Post. Vinduet maaler indvendig 162x101cm, i Lysningen 110x53. Skibets Vinduer, hvis omhyggeligt murede Kilestensstik ses fra Loftet, er betydelig større, indvendig Bredde ca. 120 cm, Lysning 65; en Egeramme i det østligste Sydvindue svarer ganske til Korets. Regnskaberne fra 1620 nævner, at »det Vindue paa den vestre Ende vil skelnes og Ruder isættes«; muligvis drejer det sig om et oprindeligt Vestvindue. Begge de rundbuede Døre, der er tilmuret med smaa Sten, kan paavises; de har Stik af kilehugne Fraadsten, Syddørens er dog forstyrret af et moderne Vindue. Korbuen er høj og vid; de enkle Kragbaand har Skraakant forneden. Begge de østre Taggavle er velbevarede (Skibets Vestgavl nedtaget til Gesimshøjde) og har Aftryk af Skraastivere til Korets romanske Tagværk; i Triumfgavlen, der nu er glat, ses et beskadiget Hul for Tagets Rygaas.

Omdannelser og Udvidelser. I sidste Halvdel af 1300'rne blev *Koret overhvælvet* med et Krydshvælv, der hviler paa dobbeltfalsede Piller med Helstens Fremspring for Vægbuer og Halvstens for Ribber. I Vederlagshøjde er der smalle, retkantede, omløbende Kragbaand. Paa Oversiden er Hvælvet ret stærkt indskaaret, Helstens forneden og uden Overribber.

I 1400'rne er *Skibet* blevet *overhvælvet* med tre Fag Krydshvælv, der har Piller med Helstens False, Helstens Buer, af hvilke de nord-sydgaende nu nærmest er rundbuede (sml. ndf.), mens de øvrige er spidsbuede, samt Halvstens Ribber. Paa Oversiden er Kapperne stærkt puklede med Overribber, der paa den nederste Trediedel er Helstens (rulskiftestillede) og derover lette

Lennart Larsen 1946

Fig. 3. Lyngby. Tømrermester J. P. Pfützners approberede Forslag til †Tagrytter (S. 924).

Halvstens med Trinkamme af Løbere; alle tre Hvælv har Topforstærkninger. 1663 fik Hvælvingerne en højst fornøden Reparation, idet Gjordbuerne var sunket fra Hvælvene, der alle havde givet sig mere eller mindre (Rgsk.).

Formodentlig samtidig med den sidste Overhvælvning er Taghældningerne baade paa Kor og Skib gjort stejlere, ved hvilken Lejlighed Korets Østgavl fik 13 smaa, brynede Kamtakker af Munkesten, og Skibets Gavl forhøjedes med samme Materiale. Det østligste Vindue i Skibets Sydmur er sikkert samtidigt med Hvælvene, spidsbuet og dobbeltfalsat til begge Sider, med Fladskifte af lige Løbersten uden om Stikket. 1650 omtales det store Vindue, og 1657 blev det store Vindue ved Fonten gjort af ny (Rgsk.). — Ved Korets Sydvæg er der Rester af en muret Bænk af ubestemmelig Alder.

†*Vaabenhuset*, af hvis Tagværk der endnu er bevaret Spor over Syddøren, ses paa Pfütznrs Tegning 1752 (Fig. 3); den anselige Murhøjde (ca. 4 m) kunde tyde paa, at man stod over for en ældre, forhøjet Bygning. Tegningen giver ikke Holdepunkter for nogen Aldersbestemmelse; men den blændingsløse Gavl maa være eftermiddelalderlig. Vaabenhuset nævnes tidligst i Regnskaberne 1651, da det fik nyt Tømmerværk. 1752 blev Taget aftaget og nyt Spærværk opsat, Gesimsen af ny opmuret og Taget hængt med nye Tagsten (Rgsk.). I Forbindelse med Vaabenhusets Opførelse blev Skibets sydvestligste romanske Vindue udvidet og noget ommuret med Munkesten for at tjene som Adgang til Skibets Loft. 1812 nævnes, at der ikke var Sakristi ved Kirken (Kaldsbog); af denne Bemærkning tør man maaske slutte, at Vaabenhuset stod endnu; det er sikkert først nedrevet, da det blev overflødiggjort ved Opførelsen af Taarnet 1832—34.

Før det nuværende Taarn blev tilføjet, havde Kirken en †*Bindingsværks-Tagrytter* (Fig. 3), der ialfald een Gang er fornyet. I Regnskaberne nævnes den først 1617, hvor der tales om nogle Fjæle, som haver været beklædt paa Klokkehuset, og ifølge en Synsforretning 1620 fattedes Deller baade til den østre Side og til et Loft paa Klokketaarnet samt en Trappe op til Klokkerne og en Dør med Laas til »Taarnet«. 1649 fik en Tømmermand fra Roskilde Betaling for at klæde Kirkens Spir med Deller og tække det med Spaan. Denne Tagrytter maa paa et Tidspunkt være nedtaget, thi 7. Jan. 1752 meddeles der Grev Holstein kongelig Tilladelse til at lade Kirkens Blytage nedtage og erstatte med Tegltage og til, da Kirken er uden Taarn, at opføre et Taarn paa Skibets Vestgavl til Klokkerne, »som tidligere har hængt paa den vestre Kirkegavl i Muren«. Saavel Konditionerne vedrørende denne Tagrytters Opførelse som Licitationsforretningen af 11. April 1752³ med visse Ændringer er bevaret i Ledreborg Arkiv, den sidste underskrevet af Hoftømrermester Johann Andreas Pfützner og Murmester N. R. Engersløw; desuden findes Pfütznrs Tegning af Kirken med paasat Tagrytter og hans »Desein« af Tagrytteren i dens endelige Udformning, hvor Pyramiden blot er gjort noget lavere. Før Opførelsen blev Skibets brøstfældige Vestgavl nedtaget til Hvælvingen og atter opmuret med »velbrændte Sten«. Endnu ses Aftryk indvendig i Vestgavlens Inderside af Bindingsværket, der viser, at Tagrytteren har maalt ca. 4 m i nord-sydlig Retning. Den bestod af en firsidet, sikkert kvadratisk, lanterneagtig Underbygning og et slankt ottesidet Løgspir med kronet Vindfløj over Kugle. Der har sikkert været tre Blændinger med »Rokokøører« til alle Verdenshjørner, og den midterste har aabnet sig for det rundbuede Glamhul. Spiret tækkedes med det gamle Bly, der blev taget af Kirken, som ved samme Lejlighed blev hængt med Vingeteg. 1803 beskrives Tagrytteren som »en Kuppel af Træ beklædt med Kobber og noget Bly« (Kaldsbog). 1804 var »den skrøbe-

lige Kuppel« nedtaget og Klokkerne ophængt i Klokkestolen paa Kirkegaarden, mens det aabne Rum i Taget blev dækket med Sparreværk og Tagsten (Kaldsbog).

Taarnet er man først gaaet i Gang med 1806 (Kaldsbog) efter en kgl. Skrivelse af 3. Sept. 1805, som tillod Grev Holstein at opføre et muret Taarn »med Højde fra Kirkemuren til Spidsen 18 Alen og i Bredden fra Øst til Vest 8 Alen, fra Syd til Nord $9\frac{1}{2}$ Alen, Murtykkelse $1\frac{1}{2}$ Alen«; 1807 er det i Bygning, men 1808 er Opførelsen hindret af Tidens Urolighed og 1809 stillet i Bero til bedre Tider (Kaldsbog). Disse er først indtraadt 1832, da Kaldsbogen meddeler, at Grunden er lagt til et Taarn; 1833 er over Halvparten opført, og 1834 staar det fuldstændig opbygget. Det er hovedsagelig muret af smaa, røde Sten, dog med noget Kamp og genanvendte Munkesten i de nederste Partier, der maaske stammer fra den første Byggeperiode 1806—08 (muligvis fra Vaabenhuset). Taarnrummet, der har fladt Loft og smal, spidsbuet Arkade til Skibet, er indrettet til Vaabenhus. Indgangsdøren i Syd er fladbuet i spidsbuet, falset Indfatning. De tvillingdelte Glamhuller med Kragbaandsled er fladrundbuede i spidsbuede Blændinger, der øverst har en Cirkelglug. Foroven er der Tandsnitgesimser og takkede Kamgavle, den vestre med fladrundbuede Blændinger, den østre glat.

Kirkens romanske Afsnit staar hvidtet, Taarnet i blank Mur. Alle Vinduer, undtagen det gotiske østligst i Skibets Sydmur, er ændrede dels 1752 og dels muligvis i Forbindelse med Taarnets Opførelse. Korets og Skibets Falsgesimser er fra 1752. Kirkens Tagværker er af Fyr, over Kor og Skib formodentlig fra 1752 (Licitation). 1658 blev det gamle Bly af $5\frac{1}{2}$ Fag aftaget, omstøbt og paany lagt (Rgsk.). 1752 erstattedes Blyet af Vingetegl. Paa Korets Kamtakker er der Munketegl.

INVENTAR

Alterbord af Fraadsten, ca. 30 cm fra Østvæggen.

Antemensale, sengotisk, o. 1510—20, bestaaende af fire vandrette Planker omgivet af Rammestykker, hvoraf det nederste er fjernet. Forsiden har et Maleri paa Kridtgrund (Fig. 4), afdækket 1944⁴, de hellige tre Kongers Tilbedelse, samme Motiv som i Kirke-Hvalsø (S. 828), men ikke saa godt udført; Maria er iført grøn Kjole og hvid Kappe, Josef grøn Kjortel med gul Krave og rød Kappe; Kaspar, der knæler foran Barnet, bærer rød Kofte, gule Hoser og grøn Kappe; Melchior har gul Kofte, sorte Hoser og rød Kappe, Balthasar, der har brunlig Lød, grøn Kofte med blaa Krave, røde Hoser og sorte Sko; Baggrunden forestiller en Mur med rund- og fladbuede Aabninger, hvorigennem man ser en Stjerne og Forkyndelsen for Hyrderne paa Marken; Himmelen er forgyldt. I et Par Vinduer er der malet Ruder. Rammen er som sædvanlig

dekoreret med Tekstilmotiver, men paa øverste Rammestykke er der dog en sort Bræmme med gyldent Slingbaand over Billedfeltet og herover røde Felter med gyldne Skabelonmønstre; Sidernes Rammestykker er i hvide og røde Striber, de sidste med gyldne Skabelonmønstre, ganske svarende til Mørkøvs (Holbæk A.). Paa Bagsiden findes et aldrig overmalet, men mere medtaget Billede (Fig. 5), den opstandne Frelser (uden Stigmata) i lyserød Kjortel og rød Kappe viser sig for en Kvinde, der bærer rød Kjole og hvid Kappe; Kvindens Hoved er helt forsvundet.

†*Alterklæde* nævnt 1728, af rødt, linned Flos med Sølv- og Guldkniplinger (Inventarium).

Altartavle (Fig. 7) fra 1700, af Fyr, mod Sædvane uden nogen Predella. Storfeltet flankeres af glatte, korintiske Pilastre, de glatte, kontursavede Storvinger bærer en slank Vase med Flammer, det ligeledes udsavede Topstykke krones af et moderne Kors paa en Kugle. Storfeltets Maleri paa Lærred forestiller Nadveren og er som Kirke-Hvalsøs (S. 829) en formindsket Kopi af Alterbilledet i Ringsted S. Bendt (D. K. Sorø S. 147); i Topstykket sidder et ovalt Maleri paa Lærred, Kristus paa Korset. Stafferingen er nyere; Pilastrene er brune, Vingerne stærkt grønne med graahvide Blomsterranker, som ender i Barnehoveder, sikkert opmalet paa gammelt Grundlag; i Topstykket er malet store Volutter og to hvidlige Palmegrene. Indskrifterne er nye. Paa Bagsiden staar sorte Versaler: »Til Guds Ære og Lyndby Kirkes Prydelse forærit og bekostet af Jurgen Møinichen og Kirsten Maartensdatter Howe opsat her 1700 in Julio«.

Den tidligere *Altartavle* er af lutheransk Fløjtype, fra o. 1580. Storstykket er delt i to Felter; Postamentet er nu anbragt mellem dette og Topstykket, der ligeledes er lodret delt i to Felter, flankeret af riflede Pilastre og kronet af en Trekantgavl; Topvingerne kantes af Akantus og har reliefskaarne Vaaben for Banner og Rud, henvisende til Anders Banner til Gessingholm, død 1583, og Dorte Ottesdatter Rud, død 1580. I Gavlfeltet er malet et Jesu-monogram og 1592, og under Overmalingen ligger de oprindelige Farver⁶; i Fløjene er der Arkader med Rankeslyng paa Pilastrene, Versaler i Bueslaget og Englehoveder i Buevinklerne; de omfatter Skriftsteder med gyldne Versaler paa sort Bund. Tavlen er nu egetræsmalet, i Topstykket findes Holsteins Vaaben og i Storfeltet med hvid Fraktur og Kursiv, en Beretning om Kirkens Restaurering 1760 ved Grev Johan Ludvig Holstein samt et Vers, hvoraf kan citeres:

»For faa Aar nægrede vor Kirke ud af Ælde,
Og hver Guds Veyr og Vind den truede at omfælde.
Nu staar den klippefast med Tag, med Spiir og mer,
Er prydet som du self o Læser for dey ser« etc.

Fig. 4. Lyngby. Antemensale, Forsidens Maleri (S. 925).

Einar V. Jensen 1944

Fig. 5. Lyngby. Antemensale, Bagsidens Maleri (S. 926).

Einar V. Jensen 1944

Paa Fløjenes Yderside er malet en Præsterække. Indtil 1946 hang Tavlen paa Skibets Nordvæg; nu har den givet Plads for et nyt Orgel her og er midlertidigt henstillet i Taarnrummet.

Altersølv. Kalk, stemplet med Københavns Byvaaben 1761, 25 cm høj. Den ottetungede Fod er opdrejet i to Afsæt; ottedelt, trindt Skaft og otte-puklet, vandret delt Knop. Paa Bægeret er graveret Vaaben for Holstein og Vind, henvisende til J. L. Holstein og Hedvig Vind, samt: »Lundbye Kirckes Kalk«; Mestermærke for Gerhard Hass (Bøje S. 75). *Disk* med graveret Cirkelkors og under Bunden: »Ano 1764 bekostet til Lyndbye Kirke«; Mestermærke H S O gentaget fire Gange.

Alterstager, gotiske, 32 cm høje, med tre skarpe Ringe om Cylinderskaftet. 1644 og 1728 nævnes en tredie † Stage (Inventarium).

†*Røgelsekar* (»Ildkar«) nævnes 1644 (Inventarium).

**Processionsstager*, sengotiske (sml. Kirke-Hyllinge S. 916), 97 cm høje, med skarptsnoet Skaft og i den ene Ende en sekskantet Plade, i den anden et Hul. Gamle Farver paa Kridtgrund, Skaftet blaat, Pladen rød. Deponeret i Roskilde Museum.

†*Messehageler*. 1644 nævnes to Messehageler og 1728 tre, hvoraf den ene var af rødt Fløjlm med Sølv- og Guldagramaner, den anden af rødt Fløjlm med smaa Kniplinger og den tredie gammel og ubrugelig (Inventarium).

Alterskranke fra 1747 (Kaldsbog), af Smedejern, svarende til Osted (S. 794).

Døbefont, romansk, af Granit; Kummen, Tvm. 78 cm, med Midtafløb, har en svær og en spinklere Rundstav ved Overgangen til Foden, der næsten er skjult i Gulvet.

Daabsfad o. 1550—75, af sydtysk Arbejde; i Bunden ses Bebudelsen omgivet af Hjorte mellem Egetræer; stemplet: RS. Ifølge Regnskabet købtes det »stempede« Bækken 1617 hos Isack Kandestøber i København for 40 Mark.

†»*Kedeh*«, som havde været brugt i Fonten, solgtes 1617 for 3 Mark (Rgsk.).

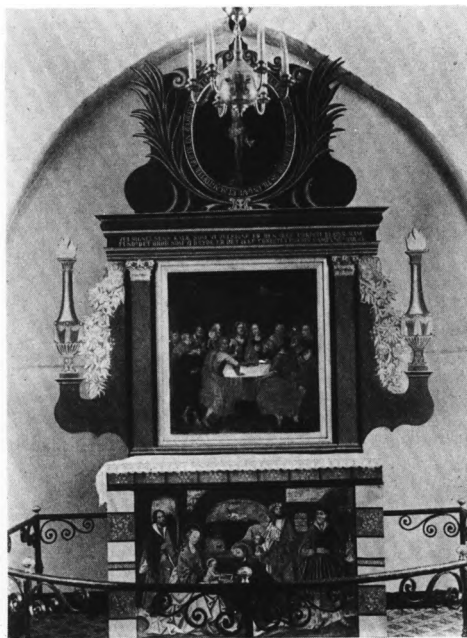
Korbuekrucifiks o. 1510—20. Figuren, ca. 135 cm høj, har svær, tovflettet, turbanagtig Krone, bølget Haar og Skæg, halvtlukkede Øjne, aaben Mund, Armene er nye, Lændeklædet smalt med en lille Snip ved hver Side, Fødderne krydslagte. Nyt Korstræ. Figuren er egetræsmalet over ældre Farver paa Kridtgrund. Paa Skibets Nordvæg. Bjælken med Korset foran Koret ønskedes fjernet 1849 (Synsprotokol).

**Krucifikser*, deponerede i Roskilde Museum. 1) O. 1250—1300. Figuren, 168 cm høj, har snoet Tornekronen skaaret for sig, aabne Øjne, Hageskæg markeret ved flade Indsnit, strakte Arme, langt Lændeklæde med Vulst foroven; højre Knæ er bøjet og Fødderne overlagte. Korstræet er yngre, o. 1500, og ender i Firpasfelter og har paa den runde Glorieskive et i Kridtgrunden kendeligt Firkløverkors. Spor af Farver paa Kridtgrund.

H. M. 1917

Fig. 6. Lyngby. Stolestader (S. 930).

Einar V. Jensen 1944

Fig. 7. Lyngby. Altertavle 1700 (S. 926).

Einar V. Jensen 1944

Fig. 8. Lyngby. Detail af Prædikestol (S. 930).

H. M. 1917

Fig. 9. Lyngby. Prædikestol 1597 (S. 930).

2) O. 1500. Kun Figuren, ca. 130 cm høj, er bevaret; den bærer mod Tidens Sædvane lav Krone, hvis Blomstertakker er forsvundet; Haaret og Skægget er bølget, Armene strakte, og Lændeklædet har flade Folder; Fødderne er forsvundet. Spor af Farver.

Prædikestol (Fig. 9) i Høj-Renaissance fra 1597, fra Oluf Krogs Værksted og især beslægtet med Ølstykke (Frederiksborg Amt). De fire Storfelter indeholder store, ret ubehjælpsomme Relieffer af Evangelisterne (Fig. 8), staaende i Arkader med perspektiviske Profilkapitæler, Kasetteværk i Pilastre og kronet af en lav, volutprydet Trekantgavl med vifteagtigt Ornament i Gavlfeltet; i smalle Felter under Arkaderne ses Evangelistnavnene med Reliefversaler. Paa Hjørnerne staar stive, joniske Hermer, afvekslende mandlige og kvindelige; Skaftet prydes af Kasetteværk med Hængeklæde og Frugtbundt, dets øverste, skjoldagtigt formede Del, der løber ud i to Volutter, bærer et Løvehoved. Den gennemløbende Frise har Reliefversaler, 1. Kor. 7 paa Latin. I de høje Postamentfelter findes Kartoucher med Reliefversaler: »Verbum Domini manet in æternum«, Fremspringene har Kasetteværk om Diademhoveder. Smalle Volutnedhæng og Hjørneornamenter. Underbaldakinen har Bøjler med Tværriller, den nye Fodstolpe ender foroven i to kugleformede Led. Ny Opgang. Den oprindelige, sekssidede Himmels Underside bærer i Midtfeltet en stor Roset omgivet af en Laurbærkrans og en Kasetteværksring; Undersiden kantes af Bladnedhæng; de fem Topstykker har Kartoucher med Aarstallet 97, Bomærker og Initialerne SR, IOV, MR og MP. Under den nuværende Egetræsmaling er der Spor af ældre Farve, der 1944 forsøgsvis er fremdraget i Matthæusfeltet. 1620 tiltrængte Prædikestolen med Himmel at formales (Synsforretning).

Stolestader (Fig. 6), o. 1650, fra Caspar Lubbekes Værksted. Gavlene har over et fælles Postament med Masker (sml. Torslunde S. 524) to (Østgavlen paa Sydsiden dog tre) joniske Pilastre med skællet Skaft, Intarsia i Prydbælterne og Frisen og kronet af et Topstykke, hvis Bruskværk omfatter Englehoveder, udført af forskellige Svende. Dørene, med Bukkehornshængsler, har to Fyldinger og udsavet, svajfet Overkant. Østpanelet, der har Æggestav og Tandsnit, stammer sikkert fra Renaissancetiden. Egetræsmålet. Paa Loftet findes en Stadegavl fra o. 1575—1600, med en Halvroset i den halvrunde Afslutning samt en anden Gavl med Spor af Pilastre og kronet af en Trekantgavl med tre Topspir.

Præstestol i Bruskbarok, o. 1650, sikkert fra Caspar Lubbekes Værksted og svarende til Fløng (S. 731). Forsiden har to T-formede Fyldinger, hvis bruskede Bueslag udgaar fra en Vrængemaske; til Siderne for Fyldingerne findes paa limet Fladsnit. De nedre Smalfyldinger er glatte, Frisen deles i to Felter af tre Englehoveder, hvis Ansigter er forsvundet. Rygpanelet har to Arkader

Fig. 10. Lyngby. Degnestol (S. 931).

E. M. 1945

med Diamantkvadre paa Kapitælerne og i Buefeltet en syvtakket Stjerne, hvis Intarsia er udfaldet; i Frisen er der paalagt Fladtnitslyng. De fornyede Gavle svarer til Degnestolens. Nogle »upassende Figurer«, sikkert nøgne Hermer, ønskedes fjernet fra Præstestolen 1849 (Synsprotokol). I Korets Nordvesthjørne.

Degnestol (Fig. 10), sengotisk. Forsiden har tre Fyldinger, hvoraf den midterste kan aabnes som en Laage, og derover een lang Fylding, der kan lukkes ned som en Klap og støttes paa to krumme Jernstivere. Gangjernene, der er oprindelige, ender i gotiske Blade; midt paa Klap og Laage sidder en Dørring i et gotisk Firblad. Gavlene er fornyede eller nedskaarne som Præstestolens. Pultens Bagpanel har tre Fyldinger svarende til Forsidens, af hvilke de to er Laager. Rygpanelet af Fyr, o. 1600, har fire Fyldinger med Renaissanceprofiler. Under Egetræsmalingen skimtes ældre, brogede Farver; paa Gavlene er der malede Felter med rødt og blaåt marmorerede Fyldinger og gulbrunt Rammeværk, øverst to Bomærkeskjolde eller Yaaben med Initialer; i Rygpanelets Fyldinger er der malede Arkader med sorte Konturer paa lys Bund og med rødbrun Aadring. I Korets Sydvesthjørne.

**Kiste*, senmiddelalderlig, af Fyr, jernbundet, med svagt buet Laag; Bunden mangler. Gammel Laas. Rødmalet. I Roskilde Museum.

Pengeblokke. 1) 1600'rne, jernbunden, med Pengeslidse og Øsken til Laas. Paa Taarnloftet. 2) 1800'rne, jernbunden. I Skibet.

Klokker. 1) 1591, støbt af Matthias Benninck i Lybæk. Versaler under Frise med Kerubhoveder, Fabelvæsener og Vaser: »Dum trahor audite voco vos ad gaudia vitæ. Matthias Bennigh me fecit anno D(omi)ni 1591« (»naar jeg trækkes, kalder jeg jer til Livets Glæder. M. B. gjorde mig i Herrens Aar 1591«). Tvm. 83 cm.

2) 1724, støbt af Friederich Holtzmann. Versaler under Blomsterfrise med Guirlander og Kvindefigurer: »Gloria in xcelis Deo. Me fecit Friederich Holtzmann Hafniæ 1724« (»Ære være Gud i det Højeste. F. H. i København gjorde mig«). Tvm. 91 cm.

†*Klokker.* 1) Primklokke, nævnt 1644 (Inventarium).

2) Ved Klokkeskatten 1528 afleveredes en Klokke.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1616—19 (RA), 1616—72, 1728—44 (LA). — Conditioner vedr. Kirkens Istandsættelse og Licitationsforretning af 11. April 1752 med Tegninger (Ledreborg Godsarkiv). — Inventarium 1748 (Ledreborg Godsarkiv). — Synsforretning 1620 (RA), Synsprotokoller 1820—22, 1823—53, 1854—84 (LA). — Kaldsbøger 1738—85, 1803—70 (LA). — Museumsindberetninger af K. Bahnson 1883, Christen Borch 1917, Hugo Matthiessen (uden Aarstal), Einar V. Jensen 1945. Revideret af E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen.

J. Kernerup: Notebog VIII. 1895—96. S. 10 (NM).

¹ Fortegnelse vedk. Kirker og Sognekald 1630—1702; Specifikationer over Konge- og Kirketiender 1705 (RA). ² Efterretninger om Ejerne af Kirker 1726—97 (RA).

³ »Paa den vestre Ende af Kircken skal et ottekantet Klocke-Taarn opsettes, som bliver omtrent $5\frac{3}{4}$ All. i Diameter. Samme Taarn anlegges og med Tømmer afbindes paa Kirckens Gaul og de 2de Sider saa forsvarlig og trofast, at det baade kan være bestandig, og proportioneres efter Kirckens og Muurenes Styrcke. Bemeldte Taarn bliver fra Kirckens øverste Spids paa Taget ungefehr 20 à 25 All. høi, opbyggis af godt forsvarlig pommerske Tømmer, og Taarnet beklædes med Friederickshalds Breeder saaledes at dend med Blye kand tækkes og beklædes; udi Taarned byggis ligeledes af Gullands Breeder fornøden Loft og Guol foroven og needen. Forsvarlig Klockeverk til 2de Klocker indrettis.« ⁴ Af Einar V. Jensen. ⁵ Beckett: Danmarks Kunst II, 237, Fig. 313. ⁶ Fundet ved Prøvefremdragning af Einar V. Jensen 1945.

Fig. 11. Lyngby 1806.